

GOD SOMMER OG LYKKE TIL !

UTROPPIA

STUDENTAVISA I TROMSØ

27. MAI 1985
NR. 6
10. ÅRGANG

KVINNER KAN

Fiskerifaglig utdanning har tradisjonelt vært mannsdominert, men på IFF har det ett hvert blitt en del jenter.

Noen av dem har vært i Bergen på kvinnemesse for å fortelle at kvinner kan – også når det gjelder fiskerinæringen.

(Foto: Bjørn Langsem, Nordlys)

9. april-
genera-
sjonen
SIDE 8

Uten
arbeid i
ferien ?
SIDE 7

NORSK
ROCKS
FRAMTID
SIDE 7

PALESTINA

Studenter ved UiTø i Palestina Side 3

SAMSKIPNADEN I SØKELYSET

Kaldhol har gjort et pent hopp fra lønnstrinn 32 til 34, samtidig går 50% av velferdspengene til sentraladministrasjonen. Utropia har kikket nærmere på samskipnaden.

SIDE 3

BOSTØTTE

Vær oppmerksom på søknadsfristen for bostøtte for 2. termin -85, som er 10. juni. Hvis du bor i borettsleilighet, er fristen 8 dager før .

Søke kan alle som:

- Er hjemmehørende i Tromsø (Du kan melde flytting nå.)
- Har barn under 18 år, eller
- får støtte fra Folketrygden.
- har attføringsstønad eller overgangsstønad til aleforeldre.

Søknadsskjema og informasjonsbrosjyre får du på Tomte- og boligkontoret, Vestregt. 41, tlf. 85 000. Åpningstid 09.00-14.00.

I sekretariatet, Studentsamskipnaden, Roald Amundsens pl. 1, tlf. 81 012 – brosjyrehylla ved kantina IMR.

AMERIKA ! AMERIKA !

SIDE
6-7

LEDER:

Mot det ukjente

Så foreligger da siste nummer av Utopia i dette semesteret. Det kan vel tenkes at noen er glad for det, og andre tar den med seg som sommerlektüre til en palmeøy i det fjerne osean. For selv om sommeren ikke er kommet til Tromsø, så er i hvertfall eksamen kommet som en kald isbre over mange, men andre kan med god samvittighet la solen slikke seg etter en vellykket eksamen.

Like ukjent som eksamenresultatene er også hva Universitetets og studentpolitikken vil bringe oss i hende når høstsemesteret har kommet i gang. Det semesteret kan på mange måter bli en reise inn i det ukjente. Universitetet får ny rektor, øyenutvalgets utredning vil brenne seg fast i vitenskapsdepartementets korridorer, og dermed legge premissene for universitetspolitikken ved Universitetet i næringslivets «trygge» spor.

Studentpolitikken har dette semesteret tatt seg bra opp, og aktiviteten har vært større enn på lenge, men samtidig byr høstsemesteret på mange ukjente opplevelser i vår studentpolitiske sandkasse. Ny velferdslov og dermed debatt om brukerstyring og deling av samskipnaden vil bli saker som kommer til å engasjere mange. At samskipnaden frir til andre utdanningsinstitusjoner for å gjøre seg feit, vil også bli fulgt med argusøyne. At det til høsten skal ansettes politisk leder i SU vil på mange måter føre til at studentpolitikken vil bli mere politisert, og man får en ansvarlig leder utad. Med dette ønsker vi våre lesere en god sommer og lykke til på eksamen.

Sosialsekretær

Ta kontakt hvis du trenger råd og veiledning ved personlige og sosiale vanskeligheter eller studieproblemer som ikke er faglige.

Du kan også be om informasjon av forskjellig art og få vite hvor du kan henvende deg i helse- og sosiale spørsmål og juridiske saker.

Sosialsekretær Ann Torunn Olsen, Roald Amundsens pl. 1 (Berg-bygget) kl. 9.00-15.00. Tlf. 81012. IMR, Breivika, C-109, kantineinngangen, torsdager 11.00-15.30.

Ingen selger

Bokverk

- billigere enn oss.

I VÅR FORRETNING FÅR DU:

- Alle bokverk til samme pris som forlagsagentene tilbyr.
- Ikke tillegg av moms på bøker.
- Ikke tillegg for avbetaling.
- Bokverk på like gunstige ratevilkår som forlagene tilbyr.
- Se utvalget av verk før du bestemmer deg.
- Hjemlån av aktuelle verk, uten kjøpepress eller risiko.

UNIBOK

UNIVERSITETSBOKHANDEL

Postboks 761 - 9001 Tromsø
Tlf. (083) 81 012

Jentene på IFF markerer seg

Norges første kvinnemesse ble arrangert i Bergens-hallen i tiden 4. til 12. mai. Under mottoet «klart vi kan» dro 11 jenter fra Institutt for Fiskerifag (IFF) ved Universitetet i Tromsø, til Bergen for å markere at også jenter satser og bør satse på høyere fiskeriutdanning.

Av Hilde Toften, IFF

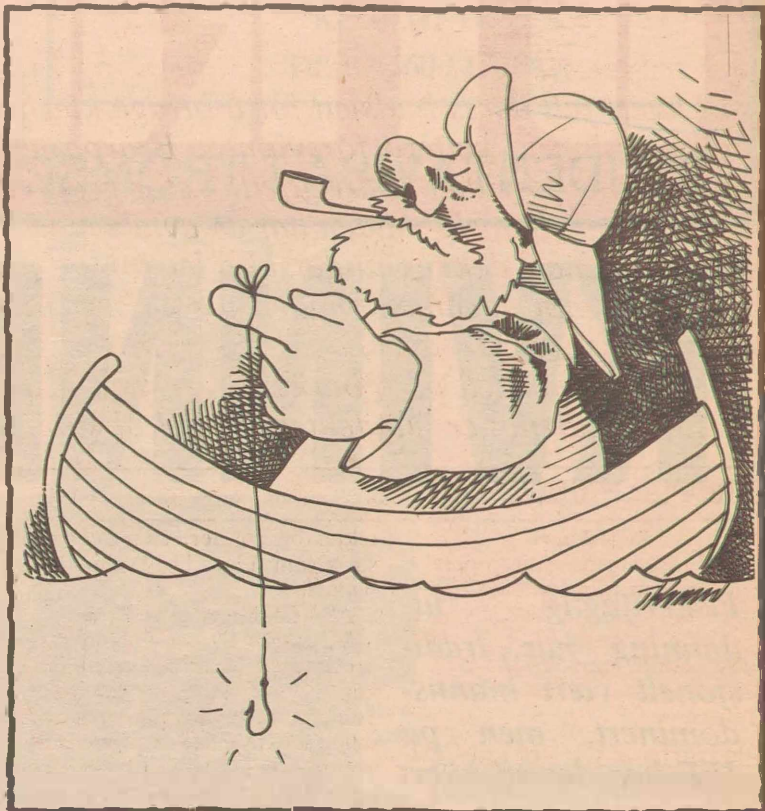
Fiskerinæringa er mannsdominert, men det er ingen rimelig grunn til at det fortsatt skal være slik. Pr. 1. januar 1985 var 19 jenter i gang med fiskerikandidatstudiet i Tromsø og kun to jenter holdt på med hovedfag ved IFF. Vi er overbevist at arbeidsmiljøet vil tjene på å få flere jenter «med på laget».

Fiskerinæringa er en allsidig næring som favner så vidt som røktung av fisk, markedsføring, forvaltning og forskning. Den er nå inne i en rivende utvikling med mange spennende utfordringer, men et stort problem er mangelen på høyt kvalifisert arbeidskraft.

Vi presenterte derfor mulighetene ved Universitetet i Tromsø, IFF, på messa i Bergen. Her kan en ta en faglig fiskeriutdanning gjennom fiskerikandidatstudiet. Det er også mulig for studentene å innpasse enkelte av fiskerikandidatstudiets kurser i sin Cand.Mag. grad, og videre ta Cand.Cient graden ved IFF.

Messen i Bergen

Norges første kvinnemesse ble arrangert av jentene i likestillingsutvalget i Bergen. Messen presenterte kvinners arbeid og muligheter både på tradisjonelle og utradisjonelle områder. I tillegg til 115 stands fordelt på 135 forskjellige utstillere, hadde messen inn-

slag av kurs og seminar med kvinner som hovedtema. Dessuten var det underholdning av kvinnelige artister, bl.a. Anita Wagner, jentegruppa «ta sats», Can Can med Anne Grete Preus og Kari Svendsen.

Vår stand ble meget populær ikke minst fordi vi serverte delikatesser fra havet (røket og gravet laks, gravet sild, røkt ål, røkte og friske reker, blåskjell og lodderogn). Maten hadde vi fått fra flere fiske og skaldyrproducenter/forhandlere.

Det vakte oppsikt at jenter uten en sterk organisasjon i ryggen hadde en slik profesjonell stand og brosjyre, å attpåtill reist «mannsterke» helt til Bergen. Dette var nemlig mulig etter lang

og god planlegging med å skaffe sponsorer til prosjektet, noe som resulterte i bevilgninger på til sammen ca. 170.000,-. I tillegg sponset flyselskapet Braathens Safe turen til og fra Bergen for alle 11 deltakerne.

Standen og brosjyren er ikke noe engangsinvestering, det er klart etter at vi har fått invitasjoner til å delta på flere andre messer. Men i første omgang vil standen stå i Fiskernes bank/Kredittkassen en månedens tid.

Etter den store responsen vi har fått i Bergen skal det bli spennende å se den umiddelbare virkningen av vår markering. Til neste år er det kanskje nødvendig å lage en begrenset opptakskvote for bergensere?

FISKERIFAGSTUDENTER PÅ ORGANISASJONSKURS

Av Georg Harald, IFF

Helgen 19.-20.-21. april ble det holdt kurs i taleteknikk, møteledelse og avstemmingsregler. Møtet ble holdt i kantinen på FTFI. Arrangør: Institutt for fiskerifag/Norges fiskerihøyskole. Kursleder: Kari Riddervold, IFF.

Foreleser: Trine Flagstad, Norsk Elevsamskipnad for Teknisk Studerende. (NETS).

Kurset var profesjonelt lagt opp. Litt forelesning og mye praktisk øvelse. Med en del tankevekkende oppgaver innimellom. Vi fikk en pekepinne på hvor lett vi gjør feilvurderinger under press, hvor nøye en forklaring/

meddelelse må være for å nå fram. Og en påminnelse om hvor mye vi tar for gitt av innholdet i den informasjonen vi mottar.

Vi ble ganske tidlig i kurset klar over at oss med skrekk for talerstoler ikke slapp unna med enkle bortforklaringer. Men etter at vi kom forbi den første kneiken gikk det radig fremover med alle. Etter to dager var det ganske mange som gikk på talerstolen som om de skulle ha allverdens erfaring.

Møteledelse og avstemmingsregler ble for en stor del drillt inn i små grupper, hvor det ble vekslert på arbeidsoppgavene slik at alle fikk prøvd seg også her.

Utbytte fra dette kurset var

sjeldent godt, jeg har aldri gjort så få notater, og husket så mye fra et kurs.

Den sosiale delen av kurset var minst like vellykket som resten, vi fikk en ypperlig sjans til å bli kjent med studenter fra de andre kullene på fiskerifag.

Kurset var ellers et eksempel på at jentene på fiskerifag er en aktiv gjeng. De representerer rundt 20% av studentmassen og tok 15 av 20 plasser på kurset.

Er vi gutter så sikre på oss selv eller har vi ikke tenkt å markere oss i fremtiden. Kom igjen, det er helt sikkert mange flere som kan ha bruk for et slikt kurs.

Takk for en artig helg.

UTROPIA

Adr.: Boks 678, 9001 Tromsø, tlf. 81 688 linje 386. Vi har lokaler i 3. etasje på UB og kan treffes der.

Mandag - fredag: 10.00 - 11.30.

UTROPIA er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø og kommer ut to ganger i måneden.

Redaksjonen er valgt på et uavhengig radikalt grunnlag

Annonsepris: Kr. 3,00 pr. spaltemm.

Trykt i 1600 eksemplarer.

Trykk: A/S NOR-TRYKK, NARVIK.

I REDAKSJONEN:

Johnny Aak
Ole Berthelsen
Harald Gjesvik (ansv.)
Berit A. Hanssen
Kurt Haugli
Bent Are Jensen (ansv.)
Steinar Johansen
Marit Larsen
SEKRETÆR:
Bjørn Brox
Fotografer:
Otto Andreassen
Bjørn Erlandsen

SAMSKIPNADEN

DYR BARNEHAGE- DEMONSTRASJON

Utropia har gransket om ikke hjerte og nyrer på Samskipnaden, så i hvert fall deres budsjett for å bringe klarhet i hvor pengene som kommer inn til velferd forsvinner. Brorparten går til sentral administrasjonen, hvilket i vårt tilfelle i stor grad vil si administrasjon av barnehager. Samskipnaden har en avtale med Tromsø kommune om at kommunen dekker underskuddet for de plassene samskipnaden rår over, mot at samskipnaden tar på seg, uten vederlag, administrasjonen av barnehagene. Det vil si at samskipnaden administrerer 222 plasser fordelt på 6 barnehager, men disponerer kun 47 plasser til sine medlemmer (studentene) og 4 til sine ansatte.

UTROPIA: HARALD GJESVIK

Regnskapet

Velferdspengene blir oppført som organisasjonsmessige inntekter under student-sekretariatet og der finner man:
Statstilskudd, kap. 309/74
Drift: ..... kr. 742.000
Semesteravgift ..... kr. 1.072.000
Sum velferd ..... kr. 1.814.000
(Alle tall er hentet fra -85 budsjettet, og er derfor ikke endelige).

Dette er de pengene som er definert som velferdspenger og som studentene har gjort krav på å forvalte til sine sosiale og kulturelle formål. Det er vel verd å gjøre oppmerksom på at det ikke er enighet om denne definisjonen. Mange hevder man ikke kan se isolert på en sektor, og at forståvidt all samskipnads virksomhet er velferd. Uansett bruker jeg en sektorinndeling her, om ikke annet er det et nyttig politisk verktøy når man ser på samskipnaden. Om man også bør foreta en formell deling slik man har gått inn på i Bergen, er et annet spørsmål.

Fordelingen

Disse pengene blir fordelt således:
Drift av studentsekretariatet:
kr. 124.000
Andel av sentraladministrasjon:
kr. 975.000
Sosiale og kulturelle kostnader: ..
kr. 725.000
Sum: 1.824.000

Den oppmerksomme leser vil se et sprik på 10.000 mellom inn-

tekt og utgifter, men det er et sprik som finnes i samskipnadens budsjett.

Anmerkninger til postene:

Vi dekker en del av studentsekretariatets utgifter, resten dekker Universitetet og fylkeskommunale myndigheter som betaling for tjenester de kjøper hhv. kontroll av søknader til lånekassa og boligformidling på det private markedet. De tjenester vi i første rekke får fra sekretariatet er boligformidling og tildeling av barnehageplasser.

Sentraladministrasjonen: Velferdspengene betaler den klart største delen til sentraladministrasjonen. Av samlede administrasjonsinntekter på 2.134.000, betaler vi 975.000, bokhandelen 575.000, boligavd. 287.000 og kantiner 183.000. Resten er mindre beløp fra forskjellige små sektorer. Den store utgiftsposten er lønninger som tar drøye halvparten av budsjettet, resten fordeler seg på mindre utgifter til ting som: Kontorutstyr, sosiale utgifter, telefon, transport etc. varierende fra drøye 100.000 ned til 6.000.

Sosiale og kulturelle kostnader:

De sosiale og kulturelle kostnader skulle da være de velferdstiltak som vi ikke betaler direkte for, slik som vi gjør med bolig og kantine f.eks. I følge samskipnadens budsjett blir det:
Studentutvalget: (Herunder også Utropia) 332.000
Studentradioen: 61.000
Studentidrett: 55.000
NSU, sentralt: 101.000

Helsefond: 40.000
Helse og sosial tjenesten: .. 100.500
Annonser bolig: 1.000
Annonser INFO: 2.500
Barnehagesubsidier: 32.000
Sum: 725.000

Lite å hente?

Det kan virke som det er lite å hente til velferdsmidler fra andre poster. Den store svarte posten er selvfølgelig den snau millionen som går til sentraladministrasjonen. Men ifølge Kaldhol er det særlig barnehagene som trekker opp den, og så lenge man ikke har fått gjennomslag for prinsippet om at barnehager er skoleeieransvar, er det vanskelig å se noe bedre tilbud i dag.

Verdt å merke seg er det og at det er lønninger som er den store utgiftsposten for sentraladministrasjonen. Så langt vi har brakt i erfaring kan man ikke beskyldes samskipnaden for å ha noen mammut administrasjon. Tvert om er det lite rimelig å tenke seg at det kunne vært færre. Lønnsnivået kan selvfølgelig diskuteres, men noen store innsparinger blir det neppe.

Det er og bred enighet om at boligsektoren betaler en snau del av felleskostnader, men igjen blir det et spørsmål om skoleeiers (Statens) vilje til å ta ansvar.

Og det blir da også konklusjonen: Hvis vi vil frigjøre flere midler til rene studentaktiviteter er det først og fremst et politisk spørsmål; å presse det offentlige til å ta ansvar for boliger og barnehager ved lærestedene.

VELFERD ELLER FORRETNINGER

Utropia: Harald Gjesvik

Samskipnaden er en sann utgave av den sosialøkonomiske blandingsøkonomi. Her skal man ivareta drift av bokhandel og kantine i en sann samrøre med barnehage og studentpolitikk. Enkelte deler skal ideelt sett gå i balanse, mens andre er basert på semesteravgift eller statsstøtte. Mens drift av avis, radio og studentutvalg jo bare er studentenes egen sak, burde barnehage og helsetjeneste i høy grad være offentlig.

I Bergen har man valgt å løse floken ved å gå inn for en full oppsplitting; en kantine del, en bolig, en velferd osv. Politisk sett er det unektelig en forlokkende tanke. Hvis man hadde en slik delt samskipnad ville det være langt lettere å skille de forskjellige ansvarsområder og reise kravene der de hører hjemme. Man kunne ikke minst få poengtert at drift av barnehager er noe som helt og fullt hører til Statens ansvar.

Men økonomisk er det ikke så greit. Samskipnaden i Tromsø har et tynt grunnlag i forhold til andre steder. Med to tusen medlemmer vil det være vanskelig å få en økonomisk forsvarlig drift hvis den er delt opp. Sannheten er jo at det lille grunnlaget er noe av vårt problem i dag.

Vi betaler 975.000 til sentraladministrasjon, mens Oslo betaler 2,5 millioner. Den store forskjellen ligger jo selvsagt i at vi tar våre penger av en pott på 1,8 millioner, mens Oslos pott er på 15,1. Sådan har det sine fordeler å være stor, ulempene skal jeg la ligge.

Lønnsnivået på toppen

Når Kaldhol stiger to lønnstrinn og får en ekstra ferieuke så berører det igjen spørsmålet om hva en samskipnad er. Ser man på direktøren som leder av en forretning med omsetning på over 34 millioner så er det vel lite å si på lønna. Ser man derimot på det som et halv-offentlig velferdssorgan og direktøren som en tjenestemann der, så blir spørsmålet annerledes. Igjen får man et politisk valg: Skal man konkurrere med det private næringsliv etter de gode hoder, eller skal man legge seg på en lønnspolitikk som er i overensstemmelse med synet på samskipnaden som en velferdsorganisasjon. Skal man kreve at direktøren er solidarisk med sine ansatte og medlemmer, eller skal man godta at hun kan vise til bedre muligheter andre steder.

Politisk grenseoppgang

Uansett hvordan man ønsker seg samskipnaden så må vi få en politisk grenseoppgang. Skal vi godta at studentene betaler administrasjon av barnehager for å få rett til noen plasser. Er det riktig å la prisene på boligene være avhengig av at man ikke får underskudd andre steder? Er det ikke Statens/Universitetets oppgave å drive felles kantiner?

Kaldhol:

Rimelig andel til administrasjonen

Utropia har stilt tre spørsmål til samskipnadens direktør, Bjørn Kaldhol og styreformann, stud.-repr., Tor Ødegård.

1. Hva er den rene velferdssektoren av samskipnaden?
2. Går en for stor del av semesteravgiften/statsstøtte over post 74, til sentraladministrasjonen?
3. Burde man skille forretningsmessig- og velferdsdrift formelt?

Kaldhol:

1. For så vidt er alt samskipnaden driver med velferd. Dvs. Unibok kan man se på som ren forretning, og den er da også skilt ut som eget selskap.

2. Det ligger jo i første svaret at jeg ikke ser på dette som penger til noen spesiell velferdsvirksomhet. Semesteravgiften ble da også opprettet for å gi et økonomisk grunnlag for samskipnads drift i sin alminnelighet. Men når det er sagt, kan jeg jo si at i dag betaler bolig avd. noe lite, de andre omtrent riktig. Vi prøver også å øke boligens del, men sakte så det ikke blir noe hopp i husleia.

Så i det store og hele tror jeg den delen som betales fra semesteravgift/statsstøtte er rimelig. At

Ødegård:

Mye fra velferd til administrasjonen.

den blir såpass stor skyldes jo særlig barnehagene.

3. Det er selvfølgelig mulig, man kunne tenke seg en konsernmodell som i Sverige, men i Tromsø tror jeg ikke det ville være hensiktsmessig. Man vil få små enheter uten noe økonomisk grunnlag. De administrative tjenestene ville man hatt i alle tilfelle, og det ville ikke bli noe billigere hvis man f.eks. kjøpte dem.

Ødegård:

1. Det blir jo et fortolknings-spørsmål. Primært vil jeg jo si de tradisjonelle postene som dekkes av semesteravgift/statsstøtte: Så som studentutvalg, avis, radio, idrett, helsefond, barnehager m.m., men sett fra en annen vinkel, er det klart velferd å få billigere bolig eller mat, enn på markedet. Det blir skille forretningsmessig/ikke forretningsmessig som er interessant.

2. Studentrepresentantene har tidlig i vinter bedt om å få et notat

over hva den millionen går til. I det ligger at vi finner den drøy. For oss er det et mål å jobbe for og få ned den andelen semesteravgift/statsstøtte utgjør av administrasjonsutgiftene.

3. Målet må være at semesteravgift/statsstøtte ikke går til forretningsmessig drift.

I Oslo og Bergen har man valgt å se på en oppsplittingsmodell fordi de har så store og uoversiktlige samskipnader at det vil være vanskelig å få kontroll med overføringene ellers.

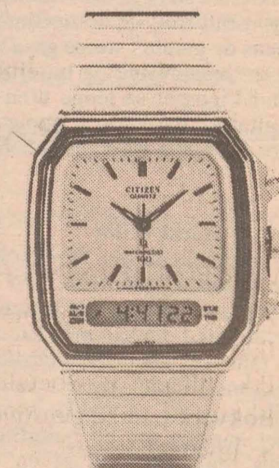
Skulle vi gått inn på oppsplitting her, måtte man ha opprettet en egen samskipnad for hver sektor for å kunne godtgjøre seg de økonomiske fordeler en samskipnad har, f.eks. fristasjon.

Personlig mener jeg vi må få et prinsippvedtak om at penger ikke skal kunne overføres fra velferd til forretningsmessig drift. Men hvis vi fra budsjettbehandlingen i høst holdt unna den millionen vi i dag

betaler til administrasjonen, ville beløpet måtte hentes fra bolig eller kantine. Det ville jo bety økte priser. Og få ned overføringa må derfor bli en politisk sak, som må komme på det student politiske kart til høsten.

JEG ANBEFALER

Herre ANA-DIGI 100m
VANNTETT

URMESTER
NORALF ANDERSEN
STORTORGET 3
TLF. 083/82655
9000 TROMSØ

CITIZEN

RAPPORT FRA VESTBREDDENGRUPPA

Vestbredden-gruppa er ei tverrfaglig og tverrpolitisk studiegruppe som i sin nåværende form har eksistert siden januar -84. Vi har ikke gjort så mye av oss utad, men har brukt tida til å prøve å sette oss inn i Israel/Palestina-konflikten. Vi har lest historie og om forholdene pale-

stinerne lever under i dag, og begynte alt i fjor å planlegge en tur nedover. Turen ble virkelighet i påsken, og med ei oppfordring om å dra på dugnad til Palestina, vil vi fortelle om noe av det vi så og opplevde.

Rapport fra vestbredden-gruppa etter 14 dager i Palestina.

– Palestina er et konfliktfylt – og kontrastfylt land på mer enn én måte; – appelsiner, roser og kloakkvann i gatene, sol og varme mennesker, hat og medmenneskelighet, flyktningeleirer og frodige, luksuriøse kibbutzer, soldater, ortodokse jøder, katter og tiggere turistorienterte selgere, lukt av krydder og tyrkisk kaffe, mord, arrestasjoner og unntakstilstand, gjestfrihet og toleranse.

Du skal ha åpne øyne og ører, og også god tid i Palestina, hvis du skal få med deg det hele, selv om det er et lite land. Vi fire hadde ikke god tid, – 14 dager lar deg bare såvidt touche det som rører seg, – men vi sprang fort de dagene, og rakk å innhente flere inntrykk enn vi kunne fordøye med det samme. Nå etterpå, er det lettere, og derfor denne reiseskildringa.

Vi reiste med hodet fullt av bare teori, og sjøllagde bilder og forventninger, og lomma full av adresser, – godt fordelt mellom oss – i tilfelle sjekking på flyplassen. Og vi kom tilbake med ny lærdom, realistiske bilder, frustasjon, og en dyp respekt for et fantastisk folkeslag. Adressene hadde vi brennt, – i tilfelle sjekking på flyplassen.

Raskt oppdaget vi at våre politiske spørsmål var ganske unødvendige – det å være den som hele tida spør, skapte avstand mellom oss og de menneskene vi møtte, og de fleste fortalte mer enn gjerne. Ingen palestinere var interessert i å overøse oss med propaganda, ingen ga uttrykk for hat til det folket som har tatt landet i fra dem. De snakket om menneskeverd og om retten til å leve i fred og frihet og uten frykt, – for alle mennesker. Dersom de ønsket at vi skulle reise tilbake til Norge og tale deres sak, ville de ha snakket på en annen måte. Det forbauset oss at vi ikke fant mere bitterhet, når vi så og hørte om den urettferdigheten som råder.

En ny generasjon

Holdningene blant folk varierer sjølsagt, både hos jøder og hos palestinere. Vår generasjon av jøder og palestinere er født i dette landet, og har ikke opplevd selve okkupasjonen. For dem er det nok enklere å snakke om «humanbeings», om fred og kompromiser, mens de gamle i større grad er preget av pessimisme og bitterhet – de har kjempet så lenge uten å se resultater, bare for å oppleve hardere overgrep fra myndighetene.

Sterkt teater

Som motvekt til den store toleransen vi møtte, må vi ta med et teaterstykke vi så, og som skremte oss veldig med det samme; I Jerusalem fant vi ett av de to palestinske teatrene i Israel, og der var vi ærestilskuere på et stykke som i korthet handlet om en palestinsk families reaksjoner på at en av sønnene blir drept av noen jøder. Søskene vil hevne mordet, mens faren hindrer dem av redsel for konsekvensene det vil få. – Blindt hat står mot resignasjon, – eller er det hans bidrag til fred? I farens kamp for å unngå mer vold, dreper han sine barn. Men de døde står opp, overvinne faren og brenner det hvite flagget. Aktørene skriker uavbrutt i to ti-

mer og folki salen jubler – stemninga får oss til å skjelve. Symbolet på fred er brennt, og vi sitter igjen med den konklusjonen at du med fredstanken tar livet av dine egne. Hva er dette egentlig? – Skuespillerne forklarer oss etterpå at det hvite flagget er et tegn på overgivelse, ikke direkte på fred (for hva er fred?). De har vist oss pågangsmotet, og satt det hele på spissen. Forklaringa hjelper litt på vår forståelse, men opplevelsen var sterk.

Jøder og palestinere

Nå reiste vi for å treffe palestinere, og holdt oss først og fremst i miljøer der vi fant dem, og derfor var de jødene vi snakket med, jøder som i stor eller liten grad sympatiserte med, – eller ihvertfall respekterte palestinerne. Alle jøder er ikke representative for den politikken som drives der. Det finnes også dem som er imot opprettelsen av staten Israel. Det var virkelig godt å sitte i samme sofa som en jøde og en palestinere, og filosofere over de viktige og uviktige tingene du har i hodet akkurat da. Både i gamlebyen i Jerusalem, i Betlehem og under arbeidsleira i UM el Fahm kunne vi det. (Um el Fahm skal vi si mer om senere). Jerusalem er spesiell, der treffer du alle slags mennesker med forskjellige kulturer, religion og klesdrakt i de trange, grå smugene under tunnel-takene som ligger over gamlebyen.

Andre plasser vi var, er det annerledes. I Jaffa, som er bakgården av den ca. 20 år gamle byen Tel Aviv, bor det nå 8000 palestinere, mot 70.000 før '48. Den gang var hele Tel Aviv arabiske appelsinmarker, mens det som i dag er Jaffa, stadig klemmes sammen til et fattig lite område for forhatte palestinere. Tel Aviv er hypermoderne, og kunne vært hvilken som helst storby. Derfra rømte vi fort. I Nazaret møter du ikke mange jøder. Av de 22 palestinske samfunnene i Israel, har to status som by. Nazaret er den største. Den er gammel, hvit og fascinerende, og er en forholdsvis trygg plass for palestinere. Her så vi ikke mange militæruniformer.

Et okkupert land

Men dem så vi nok av ellers. Du glemmer ikke at du er i et okkupert land. På Vestbredden er det politi og soldater i hver eneste gate. Skal du fra det ene religiøse kvarteret i gamlebyen til det andre, blir du ransaket av menn og kvinner med geværer. Det samme skjer når du skal inn i de hellige moskéene; «Har du virkelig ikke ei bombe i lomma? Sett veska di utenfor!» Midt på landeveien stopper de den gamle bussen som skal kjøre deg til Jeriko, og 10–12 passasjerer må ut og vise legitimasjon. (Bor du i Israel, kan du arresteres dersom du ikke alltid bærer med deg identitetskort).

– Tro om det bare er vi turister som kjenner at hjertet slår forttere? Det virker sånn. Settlerne, – de jødiske nybyggerne, – har lov til å bære våpen over alt. Utenfor den arabiske delen av Jaffa møter vi en «vennlig» soldat. Mens han står så nært deg at du er borti geværet hans, ber han deg pent om å komme deg bort herifra, – araberne er farlige, og jenter kommer ikke levende fra deres strøk.

«Takk, vi klarer oss sjøl, du!».

Da vi skulle forlate landet opplevde vi for første gang at det var oss de var ute etter. På Ben Gurion-flyplassen ble vi grundig sjekket. Det var flere grunner til det. Vi hadde ikke stempel i passene våre, (araberlandene godtar ikke pass med Israelstempel i), vi hadde ikke hatt noe fast tilholdssted, og vi hadde vært i Um el Fahm.

Når det gjelder oppholdet i Um el Fahm er det forståelig at de stussa på forklaringa vår. Um el Fahm er den største palestinske landsbyen i Israel, – et hår i suppa for myndighetene. Den ligger godt bortgjemt nord for Vestbredden, du ser ingen skilt som forteller deg veien dit, og du kjører den veien omtrent bare når du skal akkurat dit. Altså hørtes det for dumt ut da vi så at vi havnet der tilfeldig. Men vi hadde jo ikke gjort noe ulovlig, og det hele gikk greit.

Um el Fahm

Um el Fahm var egentlig det store geografiske målet for reisen vår. Der er det jevnlig dugnadsar-

Hvor er øret ditt, Ch'hâ?

Når noen spurte ham hvor han hadde øret sitt, forte han høyre arm over hodet og rørte ved det venstre øret sitt – «Der!»

– Men hvorfor gjør du det sånn, kunne noen innvende, ville det ikke være enklere å ta øret på samme side?

– Det ville nok være enklere, men hvis jeg gjorde som alle andre ville jeg jo ikke lenger være Ch'hâ!

Det er derfor vi bruker å si til de som leter etter en vanskelig løsning på et enkelt problem: «Hvor er øret ditt, Ch'hâ?»

beid for å bedre forholdene for de 25.000 innbyggerne, hvor palestinere, sympatiserende jøder og utlendinger kommer. Så også denne påsken.

Levevilkårene i landsbyen er elendig. Det mangler kloakksystem, så avløpet renner i gatene, der mangler sykehus og ambulanse og skoler og barnehager drives i stor grad i private hus. Bare for å nevne noe. Hovedårsaken til dette ligger i at bevilgningene fra staten er minimal.

Foran hver arbeidsleir samler arrangørene inn penger og utstyr blant befolkninga, – mye hos dem som har «god» råd, mindre hos andre. I år skulle blant annet de gjormete, hullete veiene bedres, (– det må de hvert år), og gatene skulle få navneskilt og nummer. 2000 unger og voksne arbeidet hele dagen, de tre dagene det varte, og de som ikke spadde og bar stein, laget mat og kokte peppermyntete til arbeiderne. Om kvelden var alle samlet ute, til underholdning, dans og musikk. Vi hadde hendene fulle av blemmer

og ansiktet var solbrent. Følelsen av å ha gjort noe praktisk med dine egne hender, er deilig, og samholdet omkring et så viktig mål, – hvor resultatet helt avhang av oppslutninga, – er sterkt. Det var flott å forlate landsbyen og se endringa da vi dro derifra! Og i september får landsbyen status som by. Dette vil forhåpentligvis føre til større bevilgninger fra myndighetene, og bedre situasjonen i Um el Fahm...

Det arrangeres arbeidsleire flere steder i Palestina, bl.a. i Nazaret og ved universitetet i Bier Zeit på Vestbredden. I Um el Fahm er det også barneleir om sommeren, som gir palestinske og jødiske barn mulighet til å komme sammen og ha ferie. Den blir sannsynligvis i begynnelsen av august i år. Hvis noen er interessert, så ta kontakt med Palestinakomiteén i Tromsø!

I Um el Fahm var det ikke mange av befolkninga som snakket engelsk, – det kommer ikke akkurat ofte turister, og undervisninga på skolen er temmelig dårlig. Men det går an å kommunisere likevel, særlig med unger. Vi hadde en fin opplevelse i Jerico på Vestbredden. Med lånte sykler kom vi oss ut til den gamle delen av byen og havnet i en øde ruinby som palestinerne flyktet fra i '67. Og midt i det hele fant vi i ett av «husene» en familie på ti. De ble tydelig fascinert av oss, og vi av dem. Da de omsider ba oss innenfor porten, ble vi rett og slett sittende og bare smile til hverandre i mer enn en time, fikk mat og gaver, og spurte og svarte med hendene og øynene. Det var så fint. Arabisk var det eneste språket de snakket, og skrive kunne de ikke i det hele tatt.

Utdannelsen

Dette med engelskkunnskapene hos det palestinske folket, er bare en dråpe i havet som forteller hvor dårlig skole- og utdannings-situasjonen er. Det er stor forskjell på tilbudet for palestinere og jøder, – følgelig også på kunnskapsnivået. De palestinske skolene mangler utdannede lærere og penger til nødvendig materiale. Palestinerne utgjør 3% av studentene, mens det palestinske folket utgjør 21% av innbyggerne i staten Israel. De får ikke lån eller støtte fordi dette deles ut av sion-

istiske organisasjoner, og er dermed avhengig av inntektene til foreldre og søsken. Universitetene har massevis av regler som hindrer palestinerne i å komme inn. Opptaksprøvene bygger på sionistisk ideologi og foretas på hebraisk (palestinsk språk er arabisk) militærtjenesten gir 15 poeng ved opptak (av totalt 100 oppnåelige), – og palestinerne får ikke gjøre militærtjeneste, og intelligentester brukes for å si de palestinske søkerne fra de jødiske. Avslag begrunnes med at du ikke har bestått testen, mens det i virkeligheten er det ikke-jødiske navnet dit som er årsaken. Mange studier er stengt for palestinerne. Dette gjelder bl.a. jordbruk-, ingeniør-, medisin-, og naturfagstudiet, – utdannelse som er helt nødvendige for å kunne bygge opp et samfunn. Politisk engasjement utelukker deg fra universitetet og all politisk aktivitet innenfor er forbudt for palestinerne. For jødene gjelder demokratiet også her.

På den okkuperte Vestbredden er det fire universiteter. Fire viktige institusjoner, først og fremst fordi de er sentra for politisk virksomhet, og utgjør tyngdepunktet for palestinernes nasjonale og kulturelle motstandskamp i de okkuperte områdene. Nettopp derfor representerer palestinske studenter en trusel mot staten Israel, som har som mål å opprettholde det lave nivået blant det palestinske folket. Så foruten den kontrollen militærmyndighetene har med hvem som studerer og underviser, og med lærebøkene som brukes, er universitetene til enhver tid under stadig oppsikt, og første tegn til uro, demonstrasjoner og protester blir slått hardt ned på. Arrestasjoner, utvisning og husarrest er noen av de virkemidler som blir brukt. Palestinerne er likevel et høyt utdannet folk.

40 år som lege uten jobb

Mange drar til utlandet for å studere, og mange kommer tilbake for ikke å få jobb. Høyt utdannede palestinere jobber i bygningsbransjen eller i annet hardt og dårlig betalt arbeid. «Ingen kan si at palestinerne tar arbeidet fra oss», kunne en jøde fortelle, – de får de jobbene som ingen andre vil ha». En gutt vi møtte i den lille landbyen «il Ibrahim»,

ETTER 14 DAGER I PALESTINA

er utdannet lærer, og jobber i en teppefabrikk. Han har unger, foreldre og søsken å forsørge, – og søsknene ønsker seg en utdanning. En annen lærer ble sparket pga. politisk aktivitet. Begrunnelsen var selvfølgelig en annen. Han var for dårlig i hebraisk, (alle unger må lære hebraisk fra de begynner på skolen...). En kvinnelig lege i Jaffa har aldri jobbet som lege i Israel, og det er 40 år siden hun ble utdannet.

Veldig mange palestinere må reise lange strekninger til og fra jobb hver dag. Det er ikke arbeid til dem der hvor de bor, (I en barnehage vi besøkte i Um el Fahm arbeidet alle uten å få lønn, fordi kommunen ikke har penger). Mange palestinere jobber i de jødiske settlementene, – de lever av å gjøre jødernes boligstrøk pene og komfortable. Bor du på Vestbredden eller i Gaza og jobber utenfor, er du tvunget til å pendle hver dag, – du har ikke lov til å overnatte i Israel.

Kombinasjonen lang arbeidsdag, hardt arbeid og dårlig lønn får bl.a. en konsekvens for

mange. Det trengs ikke militære for å holde dem borte fra politisk aktivitet, – de har rett og slett ikke kapasitet til aktivt engasjement. Det er klart at lik rett til utdanning er et enormt viktig ledd i palestinerne kamp for landet sitt.

Kvinnenes situasjon

Fordi to av oss som reiste er jenter, må vi også komme inn på et annet problem. I et land der du hele tida må sloss for dine rettigheter, og der økonomi og regler hindrer deg i kampen for utdanning og arbeid, er det veldig ofte kvinnene som kommer dårligst ut. Kvinner i Palestina er dobbelt undertrykt. For de fleste blir fortsatt mange som ønsker å delta i samfunnet på lik linje med mennene, hindret av gamle fedre og ektemenn som helst ikke vil se kvinner i andre roller enn som mor og hustru. For det andre er organiserte kvinnegrupper forbudt, og disse kvinnenes arbeid preges av frykten for fengsling og tortur.

Det er stor forskjell på kvinnenes situasjon på landsbygda og i byene. I byene brukes sjeldent de

tradisjonelle klesdraktene, og langt flere jenter utdanner seg her. I landsbyene er 60 % av kvinnene analfabeter. Kvinnene menger seg ikke med mennene ute, de er sjelden ute etter at det er blitt mørkt, røyker og spiser ikke på gata, går ikke på kafé, og gjemmer kroppen sin under store klær. Her preges deres situasjon i mye større grad av tradisjon og kultur. To faktorer som vi bare har å respektere full ut.

Mye av det som står på i den palestinske kvinnebevegelsens program, gjelder ting som også har preget bevegelsen i Norge; som krav om lik rett til utdanning, lik lønn for likt arbeid, og flere kvinner inn i politikken og i ledende stillinger. I tillegg kommer kampen mot lover utsprunget fra Islam (tvangsgiftemål og regler som undertrykker kvinner i ekteskap), og kampen for nasjonal frigjøring. De har mye å sloss for.

Men vi oppdaget en viktig ting; holdningene overfor kvinnene har endret seg mye de siste årene, og vil endre seg enormt med den generasjonen som vokser opp nå. Unge mennesker ga oss virkelig inntrykk av det. (Barnetallet i de moderne familiene er f.eks. på 2-3 nå, mot 10-12 i forrige generasjon, og hjemme gjelder ikke de reglene du må følge utenfor landsbyen).

I det hele tatt virker det som der foregår en omveltning i holdningene mellom forrige og denne generasjonen, også, – som før nevnt, – i forholdet mellom palestinere og jøder som lever nært hverandre. Folk trenger bare en grobunn for å vokse... Palestinerne trenger kontroll over sin egen hverdag og sin egen fremtid.

Uroligheter

Vi reiste mye. Likevel var det mye vi ikke fikk gjort og sett av det vi gjerne ville ha med. Unntakstilstand på Vestbredden, og tre helligdager i uka uten bussforbindelser hindret oss en del. Derfor kunne vi bare lese og høre om de urolighetene som skjedde mens vi var der. Al Fair, – en palestinsk avis som gis ut på engelsk i Jerusalem, fortalte mer; polititropper som stormet skoler og arresterte elever for å ha støttet streiker, settlere som raserte flyktningeleirer på Vestbredden, flere studenter drept i demonstrasjoner, politi vekker opp folk midt på natta i flyktningeleire for å sjekke legitimasjon, og folk som får 6 års fengsel for deltakelse i illegale organisasjoner. Osv, osv. På noen sider i avisa sto det bare «appologize», – sensurerte artikler. I Ramallah, like ved Jerusalem på Vestbredden ble en jøde drept av palestinere. Følgene er at Ramallah blir avstengt slik at ingen får gå i gatene, det fremmes krav om at et nytt palestinsk område skal overtas av jødene, og oppkalles etter den myrdede, og om at hele Bier Zeit skal stenges. Dette er reaksjonene når en palestinert bryter loven. Når demonstranter blir drept av israelsk politi, kommer ikke saken opp for retten... Her er krig.

... en tredje vei

Vi er blitt kjent med et folk uten land. Vi har sett levevilkårene til mennesker som lever under okkupasjon og er 2.rangs på si eiga jord. – Og vi er frusterte. – Hvordan kan mennesker klare å takle et sånt liv?

Den ene måten å svare okkupasjonsmakten på, er med blindt hat, – en destruktiv vei fordi du er en del av en minoritet uten makt og rett. Den andre er å resignere, godta at livet ditt er som det er, – også en destruktiv vei fordi du bryter ned og mister deg selv og dine verdier.

Det må finnes en tredje vei, – kanskje gjennom den optimisten, pågangsmotet, viljen og toleransen palestinerne viste oss...

Bjørnar Kristiansen
Tor Danielsen
Astrid Kvaal
Ellen Elisabeth Holm

Ferie i okkupert Palestina

Av: Kirsti Aarseth, Palestinakomiteen

Palestinaproblemet er ikke bare et flyktningeproblem – men også et spørsmål om undertrykkelse av palestinere i Israel, på Vestbredden og Gaza. Mange helsearbeidere har vært som helseteam og møtt palestinere hjemme. Gjennom sommeruniversitet, arbeidsleire og lign. har også andre muligheter til å bli kjent ved forholdene ved sjølsyn, – og ikke minst, bli kjent med palestinerene, som tar varmt imot alle som interesserer seg for deres skjebne. De trenger praktisk hjelp, men holder også politiske møter, kulturarrangementer o.l. når folk samles.

Kurs ved Bir Zeit-Universitetet

På Bir Zeit-Universitetet blir det avholdt sommerkurs i perioden 2. juli til 16. august i år. Oppmøte og registrering finner sted 1. juli.

Kursprogrammet blir som følger:

- Arabisk for begynnere (krever ingen forkunnskaper).
  - Arabisk trinn II.
  - Talt arabisk (krever ingen forkunnskaper).
  - Religionssosiologi, særlig med henblikk på Islam.
  - Utvikling under okkupasjon: Jordbruk, industri og helsevesen på Vestbredden og i Gaza.
  - Antropologi: Palestinsk og arabisk folklore, med reiser rundt i område.
  - Modernisering i den arabiske verden. (Statsvitenskap/politiske forhold).
  - Det palestinske samfunn.
- Prisantydning: Ca. 460 dollar pluss mat i seks uker. (5 – 8 dollar pr. dag).

Andre turer til Palestina

Hvis man ikke har råd eller tid til seks uker ved Bir Zeit-Universitetet, finnes det andre muligheter. Palestinakomiteen er behjelpelig med å formidle adresser i Palestina, kontakt med andre som skal reise og annet man måtte trenge hjelp med før man dro. Vanligvis er det flere grupper nordmenn som drar nedover hver sommer. Har du lyst, så kontakt:

Kirsti Aarseth, som jobber på Universitetsforlaget, tlf. 81 688, l. 392, privat tlf. 72 265, eller Sol-Britt Fors, som også tar imot påmeldinger til sommeruniversitetet, tlf. 85 247.

Man kan selvfølgelig kontakte Palestina Komiteen sentralt: (02) 11 18 05.

«Det umulige»

Be meg ikke om det umulige.
Be meg ikke om å jage stjerner eller spasere til solen.
Be meg ikke om å tømme havet, og fjerne dagslyset.
Jeg er bare et menneske.

Be meg ikke om å oppgi mine øyne, min elskede,
minnet om min barndom.

Jeg ble fostret under et oliventre,
jeg spiste fignene fra min have,
drakk vinen fra de hengende vingårdene,
smakte kaktusfrukten fra dalene
-- mer, mer.

Nattergalen har sunget i mine ører,
engenes og byenes frie vinder har alltid rørt ved meg.
Min venn, du kan ikke be meg om å forlate mitt eget land.

Fouzi el-asmar

(Skrevet under et 15 mnd. langt fengselsopphold, hvor han gjenfattet ganger fikk vite at han ville bli satt fri, -- bare han lovet å forlate sitt hjemland. Gjengitt i boka «Det nye Palestina»).

Student-utveksling Tromsø-Madison, USA

USA-student i Tromsø på utveksling

Stefanie Rose Shreffler (22) har nå nesten tilbragt ett år ved Universitetet i Tromsø (UiTø) som utvekslingsstudent fra USA. Hun studerer ved statsuniversitetet i byen Madison i delstaten Wisconsin. Madison-universitetet har 45.000 studenter og Madison er delstatens nest største by med 170.000 innbyggere. Stefanie kommer egentlig fra delstatshovedstaden Milwaukee med ca. 700.000 innbyggere. Madison er indiansk og betyr «der elvene møtes».

UTROPIA: Bent Are Jensen

Hvordan har det seg at du begynte å studere norsk? Har du skandinaviske bakgrunn?

Min kjære oldefar kom fra Hokksund utenfor Drammen. Jeg var nært knytta til han. Jeg husker han som en rolig og decent man, very down to earth, en skikkelig meat and potato type. Han døde da jeg var ni.

Etternavnet ditt er ikke norsk?

Nei, opprinnelig het vi Rasmussen, men bestemora mi gifta seg med en tysker... Kanskje kommer jeg til å ta det norske navnet om en stund.

Hvilken faglig bakgrunn har du?

Jeg begynte å studere rett etter high-school, da jeg var 17. Jeg leste Dairy Science (meieri-vitenskap) i to år. Wisconsin kalles the Dairy State, vi produserer mest melk, ost og iskrem i USA. Men så kom jeg ikke inn på Veterinærhøgskolen, dessverre. Samtidig var jeg interessert i political Science (statsvitenskap), så jeg begynte på det i stedet, samt Scandinavian Studies. Jeg skal ta Bachelor of Arts, et fireårs studium som tilsvarende cand.mag. I USA har jeg lest norsk i et par år før jeg kom til Tromsø. Det er obligatorisk med ett fremmedspråk; de fleste velger fransk eller spansk – men for meg var det naturlig å ta norsk. Vi var 15 stykker første året og 10 stykker andre året.

Får du formell akademisk uttelling for dette studieåret i Tromsø?

Jeg er bare hospitant og får ingen credit. Jeg måtte ta en sjanse og slik ble det. Jeg følger bare en del av undervisninga på nordisk grunnfag; poenget er at jeg har et avslappa forhold til grammatikk og denslags. Jeg hadde forventet meg mer svensk og dansk litteratur. I Madison leser vi like mye dansk som norsk litteratur.

Hvorfor valgte du akkurat Universitetet i Tromsø?

Oslo er mer kjedelig. Lærerne er gamle og bøkene likeså. Skal vi vite noe om moderne norsk litteratur, må vi komme oss vekk fra Ibsen. Før jeg kom hit, hadde jeg ikke peiling på nord-norsk litteratur. I USA leser vi mest bokmållitteratur. De fleste lærerne og studentene der synes ny-norsk er bare tull. En får heller ikke skikkelig inntrykk av norske dialekter dersom en bor i Oslo. Språkdebatten er mer levende her. Å studere i Tromsø gir et anna perspektiv på Norge enn å studere i Oslo.

Er du fornøyd med oppholdet her?

Ja. Ja. Det vanskeligste var dialekten. De første månedene var forferdelige. Men jeg har bevist for meg sjøl at jeg kan klare meg alene i et anna land. Jeg er ikke så fast i min vane at jeg ikke kan tilpasse meg nye forhold. Tromsø ga meg ikke kultursjokk.

Norge er bedre enn USA på en del felt. Kvinnene er mer respektert her. De har en mer naturlig plass innafor for eksempel nær-

ingslivet og Regjeringa. Kvinnene er mer fri til å ta seg arbeid, det er ikke så mye bråk omkring det som i USA. Folk reagerer ikke så mye mot dem fordi de er kvinner, men ser mer på om det gjøres en god jobb eller ikke.

Og så finnes det barnehager her. I USA koster det svært mye å ha barna i barnehage – det er nesten bare de mest velstående som har råd til det.

Og her i Norge kan en ferdes ute og samtidig føle seg trygg. Det lurur ikke en voldtektsforbryter bak hvert hjørne.

Denne Norges-attesten lover bra. Har du mer av samme sorten?

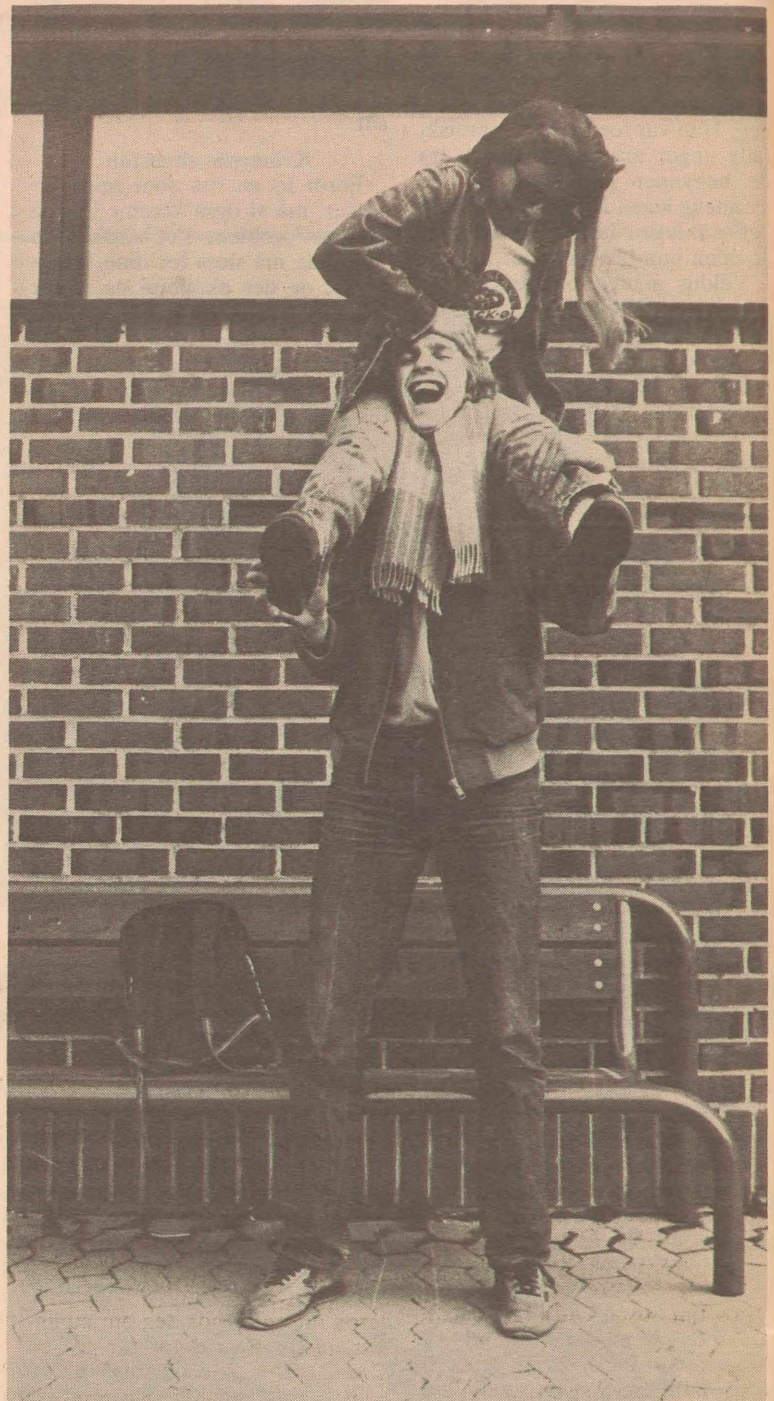
Det er reint her. Folk kaster ikke brusflaskene i naturen. Det er fordi dere får returpant på flaskene. Nordmenn er mer bevisst på å holde naturen fri for waste. Også er det ingen som eier naturen her. I USA er det alltid noen som eier landet.

Jøss. Har du enda mer positivt å si om oss?

Yoghurt. Norsk yoghurt er billig og god. For ikke å glemme geitost. Jeg er geitostnarkoman. I USA importerer vi geitost fra Norge, og da blir den så dyr! Også har dere massevis av god fisk, fisk, fisk.

Fisk, nåja. Hva er det du ikke liker med Tromsø og Norge? La oss høre alle frustasjonene dine.

Folk står i kø for å komme inn på steder som ikke er så jævlig artige. Jeg ønsker meg ei blanding av disko og Prelaten. Jeg liker

Norsk-amerikansk samrøre.

ikke alle Saturday Night Fever-plassene, sjekkestedene, men Studenthuset og Paletten er OK.

Dette er en snill kritikk.

Ha. Ha. Well...

Nå skal du reise snart, du kan bare si det rett ut, kåmm ann!

Prestvannet er en ghetto. Dumt

å bygge en fjerde etasje der. Riv heller ned Prestvannet og begynn på nytt. Det er deprimerende å bo der. Det er trist med graffiti på veggene og barn som ikke har noe å gjøre. Også alt søppelet utafor!

Forts. side 7

Tromsø-student til USA på utveksling

Amerikafarerne, Stefanie Rose Shreffler og Ole Berthelsen.

Ole Berthelsen (23) kommer egentlig fra Asker (litt sør for Trondheim og litt øst for Bergen). Men Tromsø-gutt er det nå blitt utav han likevel de par åra han har ferdes her blant oss. Av og til kan en få inntrykk av at det blant studentene er flere som vet hvem Ole er, enn de som ikke vet det. Her i UTROPIA har han også satt spor etter seg. Ole har engelsk mellomfag og er nå begynt på engelsk hovedfag uten eksamener fra andre fag. De får komme etterhvert. Han har lyst på spansk og et mediefag, eventuelt internasjonal politikk. Han sikter seg inn på journalistikken. Men aller først sikter han på det landet som ligger mellom Mexico og Canada, hva var det nå det het igjen...

UTROPIA: Bent Are Jensen

Du er blitt utvekslingsstudent, gratulerer. Når reiser du til USA?

I slutten av juli. Litt ironi i opplegget der. Hadde tenkt å reise til Statene og Latinamerika til høsten i alle fall. Så dette kommer veldig ubeleilig da (ha ha).

Har du sommerfugler i magen?

Har egentlig ikke det ennå. Men det var jævlig skøy å bestille flybilletten. Det har vært innmari mye arbeid å oversette alle vitnemåla til engelsk og ordne alt det byråkratiske. De er superbyråkrater på unversitetet over there.

Hva slags utvekslingsprogram er det du reiser på?

Institutt for Språk og Litteratur

(ISL) har fått i stand en utvekslingsavtale med universitetet i Madison i delstaten Wisconsin. En komité på ISL tar ut de norske kandidatene. Utvekslinga fungerer stort sett etter gjensidighetsprinsippet. Jeg betaler semesteravgift pluss hybel (ikke i Breivika) her i Tromsø og den studenten som kommer hit, betaler det tilsvarende for meg. Avtalen er veldig gunstig for oss. Her er semesteravgifta 250 kr, mens den i USA er 6.000 kr. Resten av oppholdet mitt finansierer jeg gjennom Lånekassen. Denne utvekslingsavtalen er ny, to år gammel bare.

Universitetet i Madison, hva er det for slags universitet?

Veit ikke så veldig mye om det egentlig. Jeg har hørt at det er et av de beste offentlige unversitetene i USA. Regnes som et av the top ten. Men poenget med å komme til USA er ikke nødvendigvis å gå på et fett universitet, men å ha det fett – altså å bli kjent med landet, kulturen og det der.

Du er ikke redd for å bli sånn?

Jo klart, sånn ideologisk sett er jeg redd for å bli sånn. USA er en enorm kultur-påvirker – eller kulturimperialist, om en vil. Lille Norge blir jo overkjørt av inntrykk fra den amerikanske kulturen hver eneste dag. Jeg syns det er viktig å få innblikk i hva den

Forts. side 7

UTROPIA: Kurt Haugli

Norsk rocks fremtid

--- Uten tvil en av de beste plassene vi noen gang har spilt. Det er Beinet, gitarist i Bergensgruppa Ken Dang, som sier dette om deres to konserter på Studenthuset i begynnelsen av mai. Men det var ikke bare plassen som var noe helt for seg selv. Gruppa levte til konserter som vi må langt tilbake i tiden for å trekke sammenligninger med.

Gruppa Ken Dang har høstet mange lovord av norske musikkritikere for sin blanding skikkelig rock med mer sydlandske rytmer. Rytmask var det også på Studenthuset i to hele dager til ende.

Det ble en gang på midten av 70-tallet sagt om Bruce Springsteen av en amerikansk rockejournalist, «Jeg har sett rocks framtid og den heter Bruce Springsteen». Jeg er fristet til å si noe lignende etter å ha opplevd Ken Dang. «Jeg har sett norsk rocks fremtid og den heter Ken Dang (nei, ikke Bobbysocks hvis noen var inne på den tanken)».

Ken Dang klarer å parre rockens råhet og enkelhet med sammen og socaens intense, følsomme rytme. Ut av denne spesielle sammenblanding, kommer en musikk som er unik og original. Som kronen på verket kommer en kvinnelig vokalist som har en ganske original stemmeprakt. Best kan en vel karakterisere vokalen som maskulint kvinnelig, en stem-

Vokalisten i Ken Dang.

me som umiskjennelig er kvinnelig, men samtidig har drag mot det maskuline.

Konserten

Huset var ikke fullt på søndagens konsert, noe som det abso-

lutt burde ha vært. Gruppa som var oppildnet etter lørdagens flotte spilling var i toppform. Og de overnevnte ingredienser i deres musikk var til stede i fullt monn. Konserten åpnet med deres uten tvil mest kjente låt, og fra dette

høydepunktet nærmet det seg aldri bunn. Hele konserten bare fortsatte å være topp. I enkelte partier kunne det nærme seg hardrock, mens andre partier dro framrene før karnevalsstemningen blant publikum.

Beinet

Beinet er gitarist i Ken Dang og utvilsomt en lederskikkelse innenfor bandet, selv om han ville benekte det på det sterkeste selv. Etter konserten fikk vi en aldri så liten prat med han.

--- Dette var utrolig, sier han i den første setningen, og når vi ber han utdype, fortsetter han:

--- Da vi kom hit, trodde vi det hele var en stor spøk. Ingen kan vel spille rock i andre etasjen på dette huset, tenkte vi. Også viser det seg at det blir en av de beste konsertene vi noen gang har spilt.

Det var hele tiden en så tett stemning, folk nærmest sto inne i bandet og kontakten med publikum ble derfor helt fantastisk.

Ellers så er han av den mening at folk i nord er noe helt spesielt.

--- Vi hadde egentlig ikke trodd at det skulle komme folk på Grand Prix-kvelden, også blir det nærmest fullt hus.

Om musikken til Ken Dang sier Beinet:

--- Vi er fem forskjellige personer i bandet. Vi har alle forskjellig smak, men gjennom samarbeid prøver vi å unngå at det blir en salatbolle av musikk-smaker hvor hver smak skal ha sitt nummer, heller en smeltedigel hvor fem individuelle blir ett.

Avslutningsvis sier Beinet på klingende bergensk «Eg e' sikker på at vi kjem igjen te' høsten».

UTEN ARBEID OG INNTEKT I SOMMER? Av sosialsekretær Ann Torunn Olsen

Hva gjør du da? Du kan søke om SOSIALHJELP.

Hvilke RETTIGHETER har du som student?

Hvordan GÅR DU FRAM når du søker?

Hvilke HINDRINGER kan du møte på sosialkontoret?

Rettigheter

Lov om Sosial Omsorg bestemmer at den som ikke er i stand til å sørge for sitt livsopphold, har rett til sosialhjelp. Loven utelukker ingen grupper – heller ikke studenter, som dermed har rett til hjelp på linje med andre.

Loven er slik utformet at kommuner/sosialkontor kan tolke den ulikt – og dermed behandle søkere ulikt. Hver søker blir individuelt vurdert. Hjelp er behovsprøvd. Før hjelp gis, kan sosialkontoret kreve at andre muligheter prøves.

Lånkassen gir som kjent stønad i bare 10 måneder. Hvis du ikke klarer å skaffe deg en sommerjobb, og ikke har andre midler i de resterende 2 månedene, er du etter loven berettiget til sosialhjelp.

Fremgangsmåte

1. Søknad om sosialhjelp fremsettes der du for tida oppholder deg. Hvis du skal være i Tromsø i sommer, søker du til sosialkontoret her. Reiser du til den kommunen der foreldrene dine bor, søker du der.

2. Meld deg ledig på Arbeidskontoret, eller ta i hvert fall en telefon dit og forhør deg om mulighetene for arbeid før du går på sosialkontoret. Sosialkontoret kan kreve at du melder deg arbeidsledig før du søker sosialhjelp. Hvis du av helsemessige årsaker ikke kan ta deg jobb, må du skaffe legeerklæring.

3. Bestill time. Gjør dette i god tid – før du er helt blakk. Ventetida for time på sosialkontorene varierer. I Tromsø er den nå ca. 1 måned.

Spesielt for Tromsø sosialkontor:

– Du kan unngå å måtte bestille time og lang ventetid ved sjøl å fylle ut søknadsskjema om sosialhjelp og legge ved dokumenterte opplysninger om inntekter og utgifter. Søknadsskjema m/veiledning for utfylling får du på sosi-

alkontoret, Fredrik Langes gt. 19/21, ved helse- og sosialsentra og hos sosialsekretæren, Studenttsamtdkipnaden.

– Hvis du trenger øyeblikkelig økonomisk hjelp, kan du ringe sosialkontoret, tlf. 85 000, i telefon-treffetida kl. 09.30 – 10.30 og be om avtale for krisehjelp.

4. Ved timeavtale må du ta med nødvendige papirer – dvs. dokumenterte opplysninger over inntekter, som lønn, stønad fra Lånkassen, trygdeytelser, bostøtte, og utgifter, som husleie, strøm, reiseutgifter og utgifter til barnetilsyn etc.

5. Vær oppmerksom på at hvis du har samboer/ektefelle, og dere har atskilt økonomi, kan dere be om å bli vurdert hver for dere. Denne praksisen vil være ulik ved de forskjellige sosialkontor.

Hindringer

Noen sosialkontor er ganske restriktive når det gjelder å yte hjelp til studenter. Noen argumenter du kan bli møtt med, er for eksempel:

1. Det er ikke sosialkontorets ansvar å finansiere utdanninga di.
2. Dine foreldre kan/bør/skal

forsørge deg i sommerhalvåret.

3. Du kan ta opp lån i bank og f.eks. betale det når studielånet kommer.

4. Det er ikke vedkommende kommune (oppholdskommunen) som er ansvarlig for å yte hjelp – du må søke til din opprinnelige heimkommune (bostedskommune).

Motargumenter du kan bruke:

1. Lånkassen yter stønad i bare 10 måneder. Sommerferien regnes ikke som en del av utdanningstida. For øvrig kan du vise til at Sosialdepartementet i brev av 14.2.84 til Norsk Studentunion har uttalt at «studenter som ikke er i stand til å sørge for sitt livsopphold – f.eks. i sommermånedene, har krav på sosialhjelp på vanlige vilkår og på linje med andre».

2. Foreldre er ikke pliktige til å forsørge barn over 18 år. Barn over 18 år skal vurderes som sjølstendige sosialhjelpssøkere i forhold til Lov om sosialomsorg.

3. Studielånet er ment å skulle finansiere utdanning og gis for 10 måneder. Sosialkontoret kan ikke kreve at du skal benytte dette til å

forsørge deg i sommermånedene. Og sosialkontoret kan bare gi deg hjelp som lån hvis du har en reell, rimelig tilbakebetalingsevne.

4. Oppholdskommunen kan bare henvise deg til å søke hjelp i bostedskommunen hvis dette anses å være den beste sosiale løsning. Faktorer som det tas hensyn til, er bl.a. avstand til bostedskommunen, tilhørighet til oppholds- og bostedskommunen, økonomi, muligheter for jobb, familieforhold. Dersom oppholdskommunen henviser deg til bostedskommune, forutsettes det at du reiser dit og søker hjelp på stedet. Hvis du sjøl ikke har penger til heimreise, kan oppholdskommunene måtte dekke utgiftene til reise.

Hvis du får avslag på søknad om sosialhjelp, så være oppmerksom på at du har krav på skriftlig begrunnelse og opplysninger om klageadgang.

Har du spørsmål, trenger hjelp eller veiledning, så stikk innom eller ring tlf. 81 012 – sosialsekretær Ann Torunn Olsen.

GOD SOMMER – med eller uten sosialhjelp!

USA-student

Forts. fra side 6

Do you have any more heavy complaints?

Fordi Norge er et lite land, må det alltid være en nordmann med for at nyheter fra den store verden skal være interessante. Nyhetene preges av «ingen-nordmann-komet-til-skade»tankegangen. Men nasjonalismen her er mer positiv enn i USA, den blir ikke brukt slik som for eksempel Reagan bruker den, nemlig til sin egen fordel. Men nordmennene raser for mye mot svensker og dansker.

Nordisk-studentene burde lese mer svensk og dansk litteratur.

Har du merka anti-amerikanske holdninger her i Tromsø?

Folk er mer skeptisk til president Reagan i Norge enn i USA. Men som natomedlem er dere forsiktige i kritikken. Norge er sterkt påvirket av USA – f.eks. i matveien, når det gjelder klær og moter, ungdomskultur og musikk. Dere har et love/hate-forhold til USA, slik som Halftan Sivertsen synger om på siste LP'n sin, Amerika. Det er en jævlig god sang. Sjøl om dere er forelska i

Coca Cola og breakdance, må dere være forsiktige og ikke omfavne det hele.

Hva synes du om norsk politikk?

Hmm. Må få lov å si at den er litt barnslig av og til. Det er liten forskjell på parti som ligger nær hverandre. De lager mer bråk enn det er grunnlag for. Men Norge tar vare på det som det er viktig å ta vare på. Dere har barnehager og folketrygd. Hvis en blir alvorlig syk, betyr det ingen økonomisk katastrofe. I USA er det dyrt å bli syk. De rike får best behandling

på private sjukehus. Nordmenn er bevisst verden utafor. Dere forsøker å ta stilling til konflikter og hjelpe der dere kan.

Du er snill mot oss?

Ja, stort sett.

What are your personal political views?

Jeg er oppriktig fortvilt over Reagan og atomvåpen. Jeg tror på en dialog med Sovjet. Trist at det bare er kvite, gamle menn med slips og dress som bestemmer. Hvor latterlig det er!

Hvorfor er det ikke flere kvin-

ner med? Jeg føler meg tryggere her i Tromsø med Sovjet som nærmeste nabo, enn i USA der vi har atomvåpen utplassert i the backyard. Det er så mye hykleri: Samtidig som vi skal hjelpe stakars Etiopia, har vi atomvåpensentraler som kan utrydde verden flere ganger... Tenk HAN ble gjenvælt... Herre Gud!!!

Helt til slutt – kan du si ditt siste ord?

Lenge leve Hålogaland Teater! Jeg skal tilbake til Norge så snart som mulig.

Tromsø-student...

Forts. fra side 6

amerikanske kulturen springer ut av. Også er jeg veldig nysgjerrig på hvilke impulser som leda til Viet Nam-krigen og Reagan. Det er jo et spenningsfelt mellom måten vi sluker kulturen på og hvordan vi stiller oss til politikken som blir ført. Bortsett fra Sverre Stray selvfølgelig, er vi alle sjokkerte over USA's politikk i Mellom-Amerika og USA's linje i rustnings-politikken.

Tilbake til utvekslings-avtalen. Mange Tromsø-studenter er inter-

essert i å vite mer om tilbudet. Reklamér!

Utvekslinga skjer på en til en basis. Det gjelder også nivået, laveregrads-studenter utveksles mot laveregrads-studenter f.eks.: Hvert universitet sender maksimum to studenter. I fjor sendte Tromsø ingen, mens en kom hit – Stefanie. Da tenkte uttakingskomitéen i Tromsø at vi kunne sende to i år mot å få en derfra. Men så har Madison satt seg på bakbeina. Vi veit ikke ennå om det går bra.

Dere skulle egentlig reise to fra Tromsø?

Ja, Ivan Hestdal og meg. Jeg håper virkelig at han også kommer med.

Er det bare humanister som får reise?

I første omgang, ja. Vi kan forhandle om utvidelse. Andre institutt har andre avtaler.

Avtalen er ny og dårlig kjent. I fjor reiste ingen, rett og slett fordi svært få visste om tilbudet. Det er en katastrofe. I år var det bare seks søkere.

Hvorfor ble du valgt? Det er ikke bare fordi du er pen?

Ikke bare. Jeg begynte på engelsk hovedfag og kan integrere

USA-oppholdet der. Jeg er primært interessert i USA's utenriks- og sikkerhetspolitikk og kommer til å jobbe med det.

UTROPIA ønsker Ole Berthelsen god tur, og vi er samtidig stolte over å kunne akkreditere vår første utenrikskorrespondent – og det i Guds eget land attpåtil. Stefanie Rose lover å passe skikkelig på Ole. Hun skal vise han rundt, invitere han på byen og på middag. Ole er i gode hender. Eia var vi der!...

BRILLER

OPTIKUS
MAGNUS JACOBSEN
Inneh. Optiker Stein M. Jacobsen
Fr. Langes gt. 20 - 9001 Tromsø

9. april-mafia en slår til

At Norge sto dårlig forberedt 9. april 1940, vet vi alle. Norges militære slagkraft var for svak, vi sto ikke tilslutta noen militær-allianse, Men Norge har heldigvis lært av historia. Den generasjonen som opplevde krigen, har gjort Norge til «flinkeste gutten i NATO-klassen». Norge har alltid vært et av de mest lojale land i alliansen, lojal overfor USA og lojal overfor enheta i NATO.

Som nasjon kan vi prise oss over at det NATO har stått for og står for, det har også Norge stått for og står for, med Sverre Strøm som atom-sikker garanti. 9. april generasjonen har sørget for at neste gang det bryter løs, skal det ikke være våpen det skorter på. Vesle Norge skal være med å ta igjen.

UTROPIA: Bent Are Jensen

Denne tegninga viser at pr. i dag finnes det mer forsvarsvåpen i verden enn noensinne. Kvadratet i midten inneholder en enslig prikk. Prikken representerer alt det sprengstoff som ble brukt fra 1939 til 1945 (tre megatonn).

6.000 ganger større forsvarsevne enn i 1945

De øvrige 6.000 prikkene (å tre megatonn) viser at verdens forsvarsevne i dag, totalt sett, er 6.000 ganger større enn i 1945. Krigsgenerasjonen har tatt kraftig lærdom av erfaringene sine. Vi

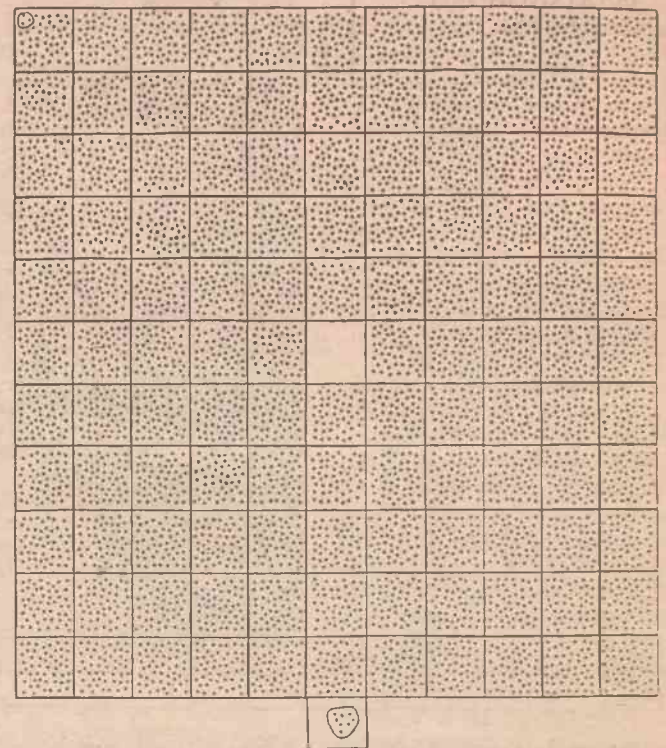
som er født etter krigen og som fremdeles lever, samt evnetuelle fremtidige generasjoner, står i evig taknemlighetsgjeld til 9. april-generasjonen.

Den menneskelige intelligens har heldigvis en utprega evne til å lære av tidligere feilgrep. La oss her se på to snedige forsvarsinnretninger som velutdanna forskere har utvikla på oppdrag fra dyktige politikere som er valgt av en våken og ansvarsbevisst opposisjon i nord-vest. I nord-øst er det blitt utvikla like snedige forsvarsinnretninger, men de er djevelsk

av natur fordi de er kommunistiske. Det merkelige er at kommunistene har klart å utvikle såpass intelligente produkter uten å ha hatt en høyerestående demokratisk samfunns-system til hjelp. Men vi må jo innrømme kommunistene legitime forsvarsinteresser. Sovjeterne har lært det samme som oss av verdenskrigene: Forsvaret må styrkes.

Tekniske fremskritt

De tre innringa prikkene i kvadratet øverst til venstre representerer forsvarsevnen til en eneste USA-ubåt av typen Poseidon. Poseidon-ubåten har altså ei fredsbesvarende ødeleggelseskraft

på ni megatonn. Men fremskrittet går videre: I ruta nederst på midten ser vi den fredsbevarende effekten til det kristelige USA's aller nyeste ubåt, Trident. Trident har en freds-potens på 24 megatonn. 24 megatonn kan blåse alle større byer på den nordligste halvkulen av kartet, de store demokratiske byer i vest inkludert – dersom det skulle bli nødvendig.

Aldri mer 9. april
Dersom det skulle bli nødven-

dig, trengs ikke mer enn 300 megatonn (to kvadrater på tegninga) for å tilintetgjøre alle store og mellomstore byer i hele verden. Det kunne jo være nyttig å ha noe i reserve slik at det aldri mer blir 9. april, eller 8. mai for den saks skyld. Hadde tyskerne angrepet nå, skulle vi sannelig ha vist dem...

(Kilde: Arbeidsbladets fredsmagasin for 7. mai 1985 og den Vesttyske ukeavisa Die Zeit).

EKSAMENS-VISE

Forfattet i desember 1980 av:
Olav Rypdal, Redd Mohn, Tom Andersen
Tor Egil Aanonsen.

Eksamenspress? Begravd i pensum? Stress? Tidsnød? Er du en av mange som «plutselig» har fått dårlig tid, men som hvert år baserer deg på det velkjente skippertak-prinsippet? her gis noen av de tanker, frustrasjoner og resullat av arbeidspress som undertegnede ofte har følt, men uttrykt på en «munter» måte. (Kan f.eks. synges på «4 melk og Dagbla' for i går» av Øistein Sunde)

Jeg sitter på eksamen,
så fortvilet i en krok.
Må klare meg alene, for nå har jeg ingen kok.
Og hvis jeg bare husket litt,
så får jeg 4,0.

Og det er det jeg trenger nå til jul, (evt.: vår)
– så jeg står,
– og det håper jeg
– for nå har jeg bodd i åtte år på hybel hos fru Bøe,
og nå er jeg så fortvilet ar jeg holder på å dø, – på meg.
Og kjære snille sensor, ikke stryk
meg mere nå!

For alle som er rundt meg, ja,
de får det gjerne til
og så leverer de og går.

Snakkes:

Og her for en veldig lang stund siden ble det sagt
at vi måtte levere øvinger,
Men det haster vel ikke, tenkte jeg.
Men da ble det mørkt, ornt'lig mørke,
og etter en veldig lang stund fant jeg en kok!
Så kokte jeg noen øvinger, og her sitter jeg nå.
Jeg skulle kanskje lest litt, en liten bok kanskje?

For hvis jeg bare leser nok,
så skjønner jeg nok litt,
jeg leste flere bøker med sånn
vanskelig «statikk».

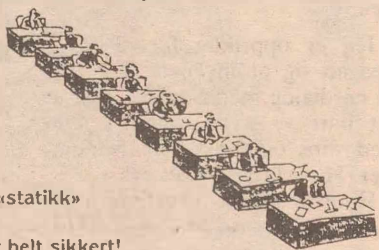
Snakkes:

Jeg vet ikke ornt'lig hva sånn «statikk»
er for noe,
men at det er vanskelig, det er helt sikkert!

Og når jeg drar på ferie er det
slutt på alle slags strev
%Jeg håper at jeg slipper å få
rekommandert brev %

Snakkes:

For da har jeg gått gllpp av bare
to høstlcker!

Slå på tråden

HAIRPORT
FRISERSALONG

Tlf. 87 170

Platebaren

STØRST PÅ CD - PLATER

KONSERT-ARR:

- LAVA 28.mai

(KulturHuset)

Vestregt. 36

Tlf 55356

Spar inntil
50% på farve-
bildene dine

Nå koster det lite å
kopiere mye hos oss!

Med rabattkortet får du fra 5 til 25% på de
5 første filmene du leverer.
På den 6. filmen får du hele 50% rabatt.

18 007
Chr. Hansens
FOTO ATELIER

FR. LANGSGT. 22
9000 TROMSØ

BILLIGST TIL USA

NB:
ENVEISBILLETTER! DU TRENGER IKKE
REISE TUR-RETUR FRA SAMME BYEN I USA.

Spesialtilbud for studenter og skoleelever

Priser en vei fra Oslo:

NEW YORK fra kr. 2.090,-
CHICAGO fra kr. 2.380,-
LOS ANGELES fra kr. 2.930,-
ATLANTA fra kr. 2.275,-

Billige rundreisebilletter kan skaffes.

UNIVERSITETENES
REISEBYRÅ

Brevika Postboks 865
9001 Tromsø - Norway

DENNE
BANKEN
FINNER DU
OVER HELE

NORGE

KREDITKASSEN
FISKERNES BANK

TROMSØ
Tlf. (083) 85 530

Boccaccio

Byen største

DISCOTEK

HAPPY HOUR HVER DAG!

Onsd. Torsd. Sønd.
18 år

Mand. Fred. Lörd.
20 år

Tirsdag
UNGDOMSTREFF
– for de mellom 13-18 år